

Virtavesien hoitoyhdistyksen lausunto kalastusasetuksesta (lausunnolla 15.5.2015 saakka)

Valtioneuvoston luonnos kalastusasetukseksi on askel oikeaan suuntaan painottaessaan luontaista lisääntymistä ja yhden kutukerran periaatetta. Uusi asetus on parempi vaihtoehto kuin pysyttäytyminen nykytilassa. Valitettavasti se jättää silti joitain merkittäviä ongelmia ratkaisematta, synnyttää uusiakin ja tarttuu paikoin syiden sijasta oireisiin. Tämä lausunto keskittyy asetusluonnoksen ongelma-kohtiin.

- 1) Taimenen rauhoittamiseen tehdään merkittäviä rajoituksia, kuten vesistöt ilman vaellusyhteyttä, Suomenlahden ulkopuoliset merialueet tai tietyt sisävesistöt ennen vuotta 2019. Ei ole järkevää jättää suojelematta taimenia, joilla ei periaatteessa ole vaellusyhteyttä. Nämä kannat ovat usein latvavesiä ja vesistöjen omien alkuperäisten taimenkantojen geenipankkeja. Lisäksi syntyisi määrittelyongelmia siitä, missä vesistössä on vaellusyhteys ja missä ei.

Luonnonvaraisen taimenen rauhoittaminen toistaiseksi suuressa osassa Suomea on perusteltua, mutta vaeltavien taimenkantojen elpyminen pysyvästi edellyttää liian nuoriin yksilöihin kohdistuvan pyynnin lopettamista. Muuten täysrauhoitusta tarttuu oireisiin eikä itse ongelman lähteeseen. Tämä olisi mahdollista toteuttaa riittävällä alamitalla (65 cm taimenella ja lohelle koko maassa). Mikäli samalla kalalajille on samalla alueella useita eri alamittoja (kuten taimenelle kävisi uuden asetuksen myötä), mitoitetaan esimerkiksi verkkopyynti helposti pienemmän alamitan mukaisesti. Luonnonvaraisen lohen tai taimenen vapauttaminen elävänä verkosta tms. on vaikeaa.

Uudet alamitat ovat kokonaisuudessaan edistysaskel, mutta ne olisi tullut korottaa tasolla, jotka varmistavat yhden kutukerran periaatteen toteutumisen. Rasvaevättömän taimenen 50 cm alamittaa perustellaan yksinomaan viljelyosaamisen säilymisellä. Tämä peruste ei ole välttämättä paikkansapitävä, sillä rasvaevällisen mitan nosto 65 cm:iin suuntaisi taimenistutuksia aikuisista kaloista pienpoikas- ja mätirasiaistutuksiin (jotka myös vaativat viljelyosaamista) sekä luonnonvaraisten kantojen suosimiseen.

Virtavesien hoitoyhdistys suhtautuu jyrkän kielteisesti taimenten (ilman vaellusyhteyttä) 20 cm alamittaan. Tämä olisi huomattava heikennys uhanalaisen kalan asemaan.

- 2) Luonnonvarainen järviolohi tulisi Vuoksen vesistön ohella rauhoittaa myös muissa vesistöissä, joihin Suomen puolelle voi nousta tätä kalalajia (esim. Hiitolanjoki). Lohen alennetulle alamitalle Perämeren alueella ei ole biologisia perusteita. Lohen 65 cm alamittaa vähentäisi myös lajitunnistuksen virheitä.
- 3) Harjuksen alamitan tulisi olla koko maassa 40 cm ja kuhan 45 cm. Mielenkiintoisesti ministeriön muistio viittaa tutkimustietoihin perusteena olla korottamatta kuhan alamittaa Saaristomerellä. Samanaikaisesti esimerkiksi lohen tapauksessa tutkimustietoa ei ole käytetty hyväksi. Tällainen tutkimuksen soveltava tapauskohtainen käyttö (yleensä kalakantojen haitaksi) ei ole hyväksyttävää, vaan kalakantojen hoidon tulee vastaisuudessa nojata johdonmukaisesti tutkimustietoon.
- 4) Vaelluskalavesistöön kuuluvan joen verkkokalastuskielto 15.8-30.11. on liian lyhyt. Kutunousua on havaittu jo heinäkuussa ja lisäksi eteläisimmässä Suomessa kutua on

havaittu joulukuulle asti. Kyseistä aikaa tulisi pidentää kuukaudella kummastakin päästä. Lisäksi Suomen vesistöt ovat rikkonaisia, saaria ja erilaisia kapeikkoja on runsaasti. Yli kilometrin etäisyydellä saattaa olla kapeikkoja, joissa pyydystäminen uhkaa kutuvaellusta. Tästä syystä rauhoitus- ja säätelytoimia tulisi ulottaa myös yli kilometrin etäisyydellä oleviin kapeikkoihin, joita pitkin vaelluskalat liikkuvat kutuvaelluksensa aikana.

- 5) On valitettavaa, että vaelluskalavesistöjen määritelmään ei saada selvyttä tämän asetuksen yhteydessä. Virtavesien hoitoyhdistys muistuttaa, että uuden määritelmän vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueista tulee kattaa koskisuvannot. Yhdistys pitää tärkeänä sitä, etteivät "virtapaikan ylävesi on alavettä alempana"-kriteerin vuoksi koskialueiden suvannot jäisi vaelluskalavesistöjen ulkopuolelle (jolleivät ne ole selvästi järvimäisiä). Etenkin kylmän veden aikaan niihin voi kerääntyä huomattavia määriä virtavesistön ns. arvokaloista. Tämä pätee etenkin luonnonvaraisen lisääntymisen kannalta arvokkaimpiin isoihin yksilöihin. Vaelluskalavesistöjen määritelmä ja niiden nimeäminen tulee saada aikaan kiireellisesti.

Virtavesien hoitoyhdistyksen hallituksen puolesta

Sihteeri Markus Penttinen

www.virtavesi.com , <https://www.facebook.com/Virho> , twitter @Virhory